

Η Εκεχειρία των Χριστουγέννων

Γράφει ο Αντιστράτηγος ε.α. Ιωάννης Κρασσάς

«Ὡς χαρίεν ἐστ' ἄνθρωπος, ἂν ἄνθρωπος ᾗ (Πόσο χαριτωμένος είναι ο άνθρωπος, όταν είναι άνθρωπος)» Μένανδρος(342-291 π.Χ) αρχαίος Έλληνας ποιητής και κωμωδιογράφος.

Ένα Ασυνήθιστο Γεγονός

Τα Χριστούγεννα του 1914, κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο [\[1\]](#) στο Δυτικό Μέτωπο, στη περιοχή Bois de Ploegsteert [\[2\]](#) του Βελγίου κοντά στα γαλλικά σύνορα, συνέβη ένα ασυνήθιστο γεγονός. Μια σειρά ανεπισήμων ανακωχών πραγματοποιήθηκαν μεταξύ των αντιμαχόμενων γερμανικών και βρετανικών μονάδων. Οι στρατιώτες βγήκαν από τα λασπωμένα χαρακώματά τους και συναντήθηκαν άοπλοι στην ουδέτερη ή νεκρή ζώνη(no man's land). Σε μία πρωτόγνωρη ενέργεια για εμπόλεμους, οι στρατιώτες συνομίλησαν, τραγούδησαν τα κάλαντα και αντάλλαξαν ευχές και δώρα. Σε ορισμένες περιπτώσεις έπαιξαν ποδόσφαιρο και τέλεσαν κηδείες συναδέλφων τους από κοινού. Τα περιστατικά αυτά αναφέρονται στην ιστορία ως «Η Εκεχειρία των Χριστουγέννων» και παραπέμπουν σε ένα από τα πιο ανεπάντεχα συμβάντα του Μεγάλου Πολέμου.

Μνημείο στην πόλη Mesen του Βελγίου σε ανάμνηση της «Εκεχειρίας των Χριστουγέννων».

Τα Κάλαντα

Όλα ξεκίνησαν την παραμονή των Χριστουγέννων, όταν οι Γερμανοί στρατιώτες άρχισαν να τραγουδούν τα κάλαντα στα χαρακώματά τους και στην συνέχεια οι Βρετανοί τους μιμήθηκαν. Ο Βρετανός Ανθυπολοχαγός Bruce Bairnsfather^[3], ο μετέπειτα διάσημος σκιτσογράφος, θυμάται: «Ακούσαμε από την κατεύθυνση του εχθρού μια φωνή να μας καλεί στα αγγλικά με έντονη γερμανική προφορά». Ένας λοχίας απάντησε: «Πλησιάστε εσείς και θα έρθουμε και εμείς». Αυτό που έγινε στη συνέχεια, συγκλόνισε τον κόσμο και έγραψε την δική του ιστορία. Οι στρατιώτες ξεπρόβαλλαν από τα χαρακώματά τους και συναντήθηκαν στη γεμάτη συρματοπλέγματα «ουδέτερη ζώνη». Η μονή αιτία μέχρι τότε για συνάντηση των εμπόλεμων αφορούσε στην παραλαβή των νεκρών. Αυτή την φορά υπήρχαν χειραψίες και φιλικές κουβέντες. Μέσα στην κρύα νύχτα οι στρατιώτες αντάλλαξαν ποτά και τσιγάρα, συμμετέχοντας σε μία αυτοσχέδια χριστουγεννιάτικη γιορτή.

Φανταστική απεικόνιση από τις συναντήσεις στην "No man's land".

Πάρτι στην «No Man's Land»

Από την παραμονή των Χριστουγέννων, γαλλικές, γερμανικές, βελγικές και βρετανικές μονάδες πραγματοποίησαν παρόμοιες απρογραμμάτιστες εκχειρίδες σε όλο το Δυτικό Μέτωπο. Για όσους συμμετείχαν ήταν σίγουρα ένα ευπρόσδεκτο διάλειμμα από την κόλαση που είχαν υπομείνει. Ο πόλεμος είχε ξεκινήσει έξι μήνες νωρίτερα και οι περισσότεροι στρατιώτες πίστευαν ότι θα τελείωνε γρήγορα και θα επέστρεφαν στα σπίτια τους εγκαίρως για τις εορτές. Συνεχίστηκε όμως

για τέσσερα ακόμη χρόνια, με τις συνολικές απώλειες να ανέρχονται σε 15 περίπου εκατομμύρια νεκρούς, αναδεικνυόμενος στην πιο αιματηρή σύγκρουση μέχρι τότε. Αυτές οι απροσχεδίαστες εορταστικές συγκεντρώσεις υπενθύμισαν σε όλους ότι οι πόλεμοι διεξάγονται από ανθρώπους. «Η Εκεχειρία των Χριστουγέννων» αποτέλεσε πηγή εμπνεύσεως για την δημιουργία έργων τέχνης, κινηματογραφικών ταινιών, δημοφιλών τραγουδιών έως και διαφημίσεων. Υπάρχουν αναφορές ότι οι στρατιώτες τιμωρήθηκαν για την αδελφοποίηση, ενώ οι ανώτατες διοικήσεις εξέδωσαν διαταγές ότι δεν πρέπει να επαναληφθούν ποτέ ξανά παρόμοια περιστατικά.

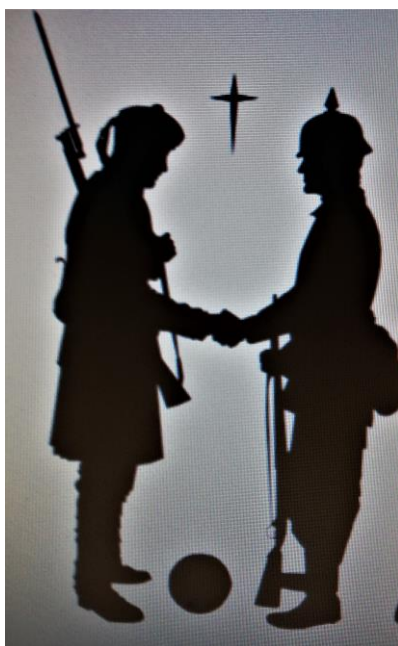

Σκηνή από την ταινία "Joueux Noel(Καλά Χριστούγεννα)" του 2014.

Η Δημοσιοποίηση και η Αναγνώριση

Περιγραφές της «Εκεχειρίας των Χριστουγέννων» εμφανίσθηκαν σε πολλά ημερολόγια και επιστολές της εποχής^[4]. Σταδιακά, η είδηση έφτασε στον Τύπο. «Τα Χριστούγεννα ήρθαν και έφυγαν, σίγουρα η πιο εξαιρετική γιορτή που θα βιώσει ποτέ οποιοσδήποτε από εμάς», έγραψε ένας στρατιώτης σε μια επιστολή που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «The Irish Times(Οι Ιρλανδικοί Χρόνοι)» στις 15 Ιανουαρίου 1915.

Στο Πάρκο Εθνικής Μνήμης^[5] στο Μπέρμπινχαμ της Αγγλίας κατασκεύασαν ένα μνημείο αφιερωμένο στην «Εκεχειρία των Χριστουγέννων». Το 2014 κατά την επέτειο των 100 χρόνων, οι εθνικές ποδοσφαιρικές ομάδες της Αγγλίας και της Γερμανίας διοργάνωσαν φιλικό αγώνα στην Αγγλία, σε ανάμνηση των ποδοσφαιρικών αγώνων των στρατιωτών στο μέτωπο το 1914.

Το Νόημα του Καθήκοντος του Στρατιώτου προς την Πατρίδα

Ένας στρατιώτης της 3ης Ταξιαρχίας Τυφεκιοφόρων της Βρετανίας αποχαιρέτησε ένα Γερμανό λέγοντας: *«Σήμερα έχουμε ειρήνη. Αύριο εσύ πολεμάς για την χώρα σου και εγώ για την δική μου. Καλή επιτυχία!»* Ήταν το πρώτο έτος του πολέμου και τηρούνταν ακόμα οι αρχές του στρατιωτικού κώδικα τιμής. Η πράξη αυτών των στρατιωτών δεν αποτελεί «προδοσία, ή απιστία», γιατί δεν παραδόθηκαν, δεν αυτομόλησαν, ούτε εγκατέλειψαν τις θέσεις τους. Υπήρξε το αποτέλεσμα της αμοιβαίας αναγνωρίσεως της εκτελέσεως του καθήκοντος προς τις πατρίδες τους. Τα επόμενα χρόνια η διεξαγωγή του πολέμου υποτάχθηκε στο ένστικτο της επιβιώσεως και την επιθυμία για την πλήρη εξόντωση του αντιπάλου.

Η Παραδοξότητα του Πολέμου

Η συντριπτική πλειοψηφία των ανθρώπων επιθυμεί την ειρήνη. Όταν καλούμαστε όμως να επιλέξουμε μεταξύ ειρήνης και υποδουλώσεως, τότε οφείλουμε να υπερασπισθούμε την ελευθερία της πατρίδος μας. Και όπως μνημονεύει ο Αισχύλος στον παιάνα των Σαλαμινομάχων^[6], κάθε πολίτης έχει την ιερά υποχρέωση να πολεμήσει για τα παιδιά, τις γυναίκες, τους βωμούς των πατρώνων Θεών και τους τάφους των προγόνων του. Όλοι οι στρατιωτικοί ανεξαρτήτως βαθμού, για την πραγμάτωση αυτού του σκοπού, θέτουν σε κίνδυνο την ζωή τους και χρησιμοποιούν «ένοπλη βία» κατά του εχθρού. Ο στρατιώτης ενεργεί

έχοντας πάντοτε κατά νου ότι πρέπει να σέβεται την στρατιωτική τιμή, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί ανά τους αιώνες. Ο αληθινός στρατιώτης δεν είναι δολοφόνος, ούτε άτομο με ζωώδη ένστικτα. Ο στρατιώτης παραμένει πάντοτε άνθρωπος, από τον οποίο αναμένουμε να φέρει εις πέρας μια ιδιαίτερα δύσκολη αποστολή, με γενναιότητα, δικαιοσύνη και ευσπλαχνία. Η αναγνώριση της προσφοράς και της θυσίας του πρέπει να γίνεται με ξεχωριστό τρόπο, γιατί αυτό που πράττει δεν είναι ούτε συνηθισμένο ούτε αυτονόητο.

Οι Υπέρ Πατρίδος Πεσόντες

Ο Περικλής στον επιτάφίό του, κατά το πρώτο έτος του Πελοποννησιακού Πολέμου, διατύπωσε με μοναδικό τρόπο τις υποχρεώσεις της πολιτείας προς τα στρατευμένα παιδιά της και την απόδοση των οφειλόμενων τιμών προς τους πεσόντες υπέρ πατρίδος. Δεν υπάρχει δικολαβισμός, ιδεολόγημα ή κομματικό μανιφέστο το οποίο να μπορεί να ανατρέψει τις αξίες των αρχαίων προγόνων μας, με τις οποίες κέρδισαν την αιωνιότητα και διαμόρφωσαν τον παγκόσμιο πολιτισμό. Κανένας πολιτικάντης ή σοφιστής δεν έχει το δικαίωμα να απαξιώσει, να παραβλέψει ή να ανατρέψει την υποχρέωση των πολιτών να πολεμούν για την πατρίδα τους. Η αναγνώριση της προσφοράς του Έλληνα στρατιώτου ανά τους αιώνες δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο στο χώρο του μνημείου του «Άγνωστου Στρατιώτου [7]». Η επιβίωση της πατρίδος μας οφείλεται στην ξεχωριστή προσφορά τους, η οποία δεν έχει υλικό αντίκρισμα παρά μόνο ηθικό, σε μια εποχή που στην εντιμότητα και το ήθος πολλοί έχουν γράψει τιμή πωλήσεως. Δεν υπάρχει υποκατάστατο του καθήκοντος των πολιτών προς υπεράσπιση της πατρίδος και όταν εκλείψει τότε «Τό πᾶν ἀπόλλυται(χάνονται όλα)».

«Μία δὲ κλίνη κενὴ φέρεται ἐστρωμένη τῶν ἀφανῶν, οἳ ἂν μὴ εὐρεθῶσιν ἐς ἀναίρεσιν». Θουκυδίδης 2,34, 3.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[1] Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος(Α' ΠΠ), γνωστός επίσης ως ο Μεγάλος Πόλεμος (28 Ιουλίου 1914 έως 11 Νοεμβρίου 1918), υπήρξε η πρώτη γενικευμένη παγκόσμια σύγκρουση του 20^{ου} αιώνα. Στην ουσία υπήρξε μία μεγάλη ινδοευρωπαϊκή διένεξη με τα κύρια μέτωπα στη Ευρώπη. Η επέκτασή του ωστόσο στην περιφέρεια, με την συμμετοχή αποικιακών στρατευμάτων και την εμπλοκή των ΗΠΑ, του προσέδωσαν το χαρακτηρισμό του παγκοσμίου πολέμου.

[2] Η περιοχή Bois de Ploegsteert βρίσκεται στα σύνορα Βελγίου και Γαλλίας κοντά στην γαλλική πόλη Λίλ(Lille). Στην περιοχή υπάρχει συμμαχικό στρατιωτικό νεκροταφείο πεσόντων κατά τον Α΄ΠΠ.

[3] Ο Λοχαγός Charles Bruce Bairnsfather (1887-1959) υπήρξε διαπρεπής Βρετανός χιουμορίστας και σκιτσογράφος. Το 1914 με την έναρξη του Α΄ΠΠ, κατατάχθηκε ως ανθυπολοχαγός στο Βασιλικό Σύνταγμα του Warwickshire και υπηρέτησε στο μέτωπο. Το 1915 τραυματίστηκε σοβαρά κατά τη διάρκεια της δεύτερης μάχης του Ύπρ. Ο πιο γνωστός χαρακτήρας κινουμένων σχεδίων του είναι «Ο Γέρο Μπιλ». Ο Μπιλ και οι φίλοι του πρωτοεμφανίστηκαν στο εβδομαδιαίο περιοδικό «The Bystander(Η Απάθεια)» υπό τον τίτλο «Θραύσματα από τη Γαλλία».

[4] Ο Βρετανός τυφεκιοφόρος J. Reading, έγραψε στη σύζυγό του περιγράφοντας την εμπειρία της «Εκχειρίδας των Χριστουγέννων»: *«Νωρίς το πρωί οι Γερμανοί άρχισαν να τραγουδούν και να φωνάζουν στα αγγλικά: «Είστε η Ταξιαρχία Τυφεκιοφόρων; Εάν έχετε ένα μπουκάλι κρασί, ελάτε και θα συναντηθούμε στα μισά του δρόμου».*

Ο Γερμανός Υπολοχαγός (πρώην δάσκαλος) Kurt Zehmisch του 134^{ου} Συντάγματος Πεζικού της Σαξονίας, που γνώριζε αγγλικά έγραψε στο ημερολόγιό του *«Τελικά οι Άγγλοι έφεραν μια μπάλα ποδοσφαίρου από τα χαρακώματά τους και πολύ σύντομα ακολούθησε ένα ζωντανό παιχνίδι. Πόσο υπέροχα υπέροχο, αλλά και πόσο παράξενο ήταν».* Το ίδιο ένιωσαν και οι Άγγλοι αξιωματικοί. Έτσι τα Χριστούγεννα, η γιορτή της Αγάπης, κατάφεραν να φέρουν κοντά τους θανάσιμους εχθρούς ως φίλους για ένα διάστημα».

[5] Το Πάρκο Εθνικής Μνήμης(National Memorial Arboretum) βρίσκεται στην Αγγλία, κοντά στην πόλη Μπέρμινχαμ(Birmingham). Δημιουργήθηκε για να τιμήσει τους πεσόντες των πολέμων, να αναγνωρίσει την προσφορά τους και να συμβάλλει στην ανύψωση του φρονήματος του προσωπικού των Βρετανικών ενόπλων Δυνάμεων.

Το μνημείο στο Πάρκο Εθνικής Μνήμης στην Βρετανία για την «Εκεχειρία των Χριστουγέννων».

[6] «Ἰὼ, παῖδες Ἑλλήνων, ἴτε, ἐλευθεροῦτε πατρίδ' ἐλευθεροῦτε δε παῖδας, γυναῖκας, θεῶν τὲ πατρῶων ἔδη, θήκας τε προγόνων νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγών». Αἰσχύλος ἀπὸ τὴν τραγωδία Πέρσαι.

[7] Η κατασκευή του μνημείου αποφασίσθηκε το Μάρτιο του 1926 από τον δικτάτορα Θεόδωρο Πάγκαλο(Πρωθυπουργός και Υπουργός Στρατιωτικών). Κατασκευάσθηκε επί κυβερνήσεως Ελευθερίου Βενιζέλου έμπροσθεν του Κοινοβουλίου και εγκαινιάσθηκε την 25^η Μαρτίου 1932 από τον ίδιον. Το άγαλμα του νεκρού ξαπλωμένου στρατιώτου «Όπλίτη Έκτάδην Κειμένου» είναι έργο του γλύπτη Φωκίωνα Ρώκ, ενώ το σχέδιο του μνημείο επιμελήθηκε ο αρχιτέκτονας Μανώλης Λαζαρίδης.